

Norðurlensk kvinnuráðstevna:

Kvinnupolitiskur verkstaður

Kvinnupolitiskur verkstaðurin, sum Útnorðurráðið skipaði fyri seinasta vikuskifti hevði fingið til uppgávu út frá einum kvinnupolitiskum sjónarhorni at víðgera týðandi samfelagsviðurskipti. Hetta tí, at hóast menn og kvinnur umrøða og raðfesta samfelagsmál sera ymiskt, er alt ov sjáldan at hesi vera sædd og hoyrd úr kvinnusjónarhorni.

Í tveir dagar sótu bólkir og arbeiddu og endaði arbeiðið við almennari framløgu í Norðurlandahúsinum.

Evnini

- hvussu ávirkar tað arbeiðslív og útbúgvingarmøguleikar kvinnunnar, at barnarøktingsarbeiðið okkara ikki er í lagi
- hvussu ávirkar tørvandi eldrarøktin lívsstøðurnar hjá kvinnum
- hvussu ávirkar barnsbúrdur stóðu kvinnunnar á arbeiðsmarknaðinum
- hvussu ávirkar tað kvinnur at missa inntøku orsakað av barnsbúrdi
- hvussu hevur tann einligi forsyrjarin tað, útbúgvingarliga, fíggjarliga
- hví eru fleiri kvinnur enn menn arbeiðsleysar, hví fáa tær lægri løn?
- hvussu er stóðan hjá kvinnum á teimum smærnu plássunum, útbúgving, inntøka, barnaansing
- hvat kann gerast fyri at minka um harðskapin í familjuni
- hvussu sjónligar eru kvinnur og kvinnusjónarmið í samfelagnum og í søgu okkara.
- hvussu ávirkar tað stóðu kvinnunnar, at so fáar kvinnur eru í politikki

Sum skilt alt ógvuliga týðandi evni - ikki minst í einum framtíðar familjupolitikki.

Síðani varð út frá hesum sett í kortið, hvørjar leiðir eru neyðugar - og ynskiligar.

Ósjónliggering

Tað var ikki uttan orsök, at valt varð hesu ferð at víðgera evnini frá einum kvinnuligum sjónarhorni, tí tað hendir ov sjáldan í almenna orðaskiftinum. Nóg av tí kvinnunnar gera og standa fyri er ósjónligt, og víðingin fyri nógvm av tí tær gera, verður einamest sýnd við orðum, sum ikki altíð er nóg mikið.

Domi um ósjónliggering kann vera, tá frá landsins hægsta rððarapalli verður tosað um familjupolitikk: „Barnaansingin er ein trupulleiki hjá familjuni í dag, men vit hava ikki ráð til fleiri stovnar“, og „Vit mugu gera okkurt fyri tey gomlu og óhjálpu - men vit skulu ikki hava eitt kalt samfelag, har vit ikki sjálvt taka okkum av okkara

nærmastu“, ella „Pengarnir skulu fylgja barninum“.

Vit vita øll, at tað er kvinnunnar vit tosa um, tá vit tosa um umsorgan og ansing av børnum og eldri. Hetta hevur ikki verið, og er framvegis ikki arbeiðs-økið hjá monnunum, í øllum fornum eru teir fáir, sum velja hesar uppgávur fram um annað arbeiði, og ei heldur setast teir aftur í dagliga starvinum fyri at røkja hesar uppgávur.

Men orðið kvinnur verður ikki nevnt. Tað eitur familjan. Kvinnunnar eiga tí at vera á varðhaldi, tá politikkarar tosa um familjupolitikk, „at teir vilja styrkja og stuðla familjuni“ osv.. Hvørs stóða er tað tá, sum skal styrkjast, má spyrjast. Ikki er vist, at tað sum er best fyri t.d. mannin, eisini er tað fyri kvinnuna og fyri børnini.

Greiðari, sjónligari og reiðiligari hevði verið, um politikkarnir av og á nevndu kvinnunnar og á sannaðu at hetta sjálvandi mest var ein trupulleiki hjá teimum, istaðin fyri at røra alt saman í familjupolitikkum. Familjan er ikki ein so homogen og samansjóð eind, at hon altíð kann víðgerast undir einum. Greið tala, gevur greiðari tankar, men kanska er tað tíværri just tað óvulgandi, sum her ger seg galdandi „det dunkelt tænkte, det dunkelt sagte“.

Løgtingsmenn og familjupolitikkur

Løgtingslimirnir eru jú menn teir allarflestu og familjupolitikkur er hvørki teirra borð ella teirra problem. Teir hava meir skil og áhuga fyri fiski, og hava lættari við at seta seg í stóðuna hjá fiskimanninum, tá hesin krever særsmendir enn tá kvinnunnar røpa eftir barnagørðum og vøggustovum, tí tær ikki sleppa aftur til arbeiðis ella í skúla.

Og so er familjan sum politisk hugtak yvirhøvur jú rættiliga nýggi. Ikki hevur nógvrasta prestigi verið knýtt at familjupolitikki, og orð sum barnaansing og eldrarøkt eru eisini rættiliga nýggi. Familjuviðurskipti vóru intil fyri stuttum ikki nakað at koma í lögtingið malandi við. Hetta var privát og skuldi loysast innan teir fyra veggirnar. Øll kendu sitt pláss í familjuni - sigst.

So er meiri prestigi á olju, fiski, gengransking o.t., har sum pengarnir kanska eru meiri kontantir her og nú. Sjálvandi - regnar á prestin, so drýppar kanska á familjuna. Men er tað at reka familjupolitikk?

Framløgurnar vóru ætlaðar sum tilmæli til politikkarar at hugsa um og arbeiða víðari við. Men ikki ein politikkari, sum ikki var til-

Ingrid Jensen og Turið Debes Hentze á kvinnuráðstevnu í Norðurlandahúsinum sunnudagin

knýttur antin Útnorðurráðnum beinleiðis ella arbeiðsbólkunum, møtti upp á almenna fundinum at lurta. Í Útnorðurráðnum eru 6 lögtingslimir: Jógvan Durhuus, Lisbeth Petersen, Eyðun Viderø, Henrik Old, Jenis á Rana og Sámál Petur í Grund.

Bert 3 av hesum politikkarum vóru hjástandir dagarnar verkstaðurin varði og tá fyrilestrarin vóru hildnir. Í av eykalimumum, Kristjan Magnussen, stakk onkuntíð nösina innum. Somu 3 politikkarar: Jógvan Durhuus, Lisbeth Petersen og Eyðun Viderø lutu eisini í almenna fundinum.

Hví ongan áhuga. Vit hoyra jú ferð eftir ferð orðini: „familjan er hornasteinurin í samfelagnum“, „børnini eru framtíðin“, „tað er av týðningi at familjan trívist“ osv., osv.

Hvar vóru t.d. politikkarnir, sum annars plaga at fara seg fram við slagorðum um ein sunnan familjupolitikk.

Kvinnurnar eru serfrøðingarnir

Var tað tí evnini víðgjördu familjutrivnaðin - og her ikki minst stóðuna hjá kvinnum og børnum í dag - at hetta ikki hevði áhuga? Ella er tað tí at hetta verður kallað ein kvinnupolitiskur verkstaður, at man heldur seg burtur. Um tað er tað seinna, so má tað sigast at vera sera óheppið. Tí er tað nakar, sum veit at siga um familjuna og hvat henni tørvur, so eru tað kvinnurnar. Og ikki minni í hesum døgum, nú kvinnunnar alt meiri fáa sær útbúgvingar og arbeiði uttanfyri heim- id, og ábyrgdin fyri tí heim-

liga og børnum framvegis er teirra. Kvinnunnar eru serfrøðingarnir á økinum.

Tí er tað ógvuliga ignorant av politikkarunum, og sigur kanska ikki so lítið um víðingina fyri kvinnum og arbeiði teirra, at politikkarnir, sum hava sum arbeiði at taka til sín kunleika og sum fáa løn just fyri tað sama, ikki vísa slíkum arbeiði sum hesum ans yvirhøvur.

At evnir skulu víðgerast út frá kvinnusjónarmiðum merkir ikki, at hesi eru uttan áhuga fyri menn. Tvørturímóti. Her er eitt høvi at læra nýtt og just síggja málini frá øðrum sjónarhornum enn vanligt. Minni ein veit, størri átti áhugin at verið. Men so var ikki á hesum sinni. Men kanska heldur man seg vita alt, sum er neyðugt at vita.

Vit sum høvdu lagt nógva orku í arbeiðið hildu okkum hava nógva at bera fram av stórum týðningi ikki minst í framtíðararbeiðinum fyri

betri trivnaði fyri allar familjulimir.

Føroysku bólkaluttakararnir:

Familjupolitikkur: Maria Jacobsen, stjóri á Almennastovuni Eyðvør Mortensen, deildarleiðari á Almennastovuni Elsuba Olsen, socialráðgevi, Almennastovan

Kvinnur og arbeiðsmarknaður: Ingrid Jensen, socialráðgevi, Kriminallforsorgin Karin Kjølbro, socialráðgevi, Kriminallforsorgin, ALS Elisabeth Gaardbo, deildarleiðari, ALS

Javnstøða: Kirsten Brix, lektari, Javnstøðunevndin Turið Debes Hentze, adv., Javnstøðunevndin Augusta Mikkelsen, fysioterapeut, Javnstøðunevndin

Mynd: Jens Kristian Vang

Harðskapur móti kvinnum: Jane Hoydal, lærari, soc. ráðgevi, Winnie í Paturastovu, pædagog, skrivstovufulltrúi Elin Reinert Planck, pædagog, leiðari í Kvinnuhúsinum

Kvinfo: Lena Nolsøe, arkivar Arne Thorsteinsson, landsantikvar Durita Joensen, bókavörður Martin Naess, landsbókavörður

Kvinnur í politikki: Lisbeth L. Petersen, tinglimur, býráðslimur, Sambandsflokkurin Anita á Friðriksmørk, tinglimur, Tjóðveldisflokkurin Marita Petersen, psykolog, fyrrv. lögmaður, Javnaðarflokkurin

v/Umboðini fyri Javnstøðunevndina Turið Debes Hentze

REPROZ

GRAFISKAR LOYSNIR

Tel +298 31 95 40
Fax +298 31 75 41
Alt innan prentlutir

Mail: jakzac@post.olivant.fo